RĂZBOIUL INFORMAȚIONAL - O ÎNCĂLCARE TACITĂ A DREPTURILOR OMULUI

INFORMATION WARFARE - A TACIT VIOLATION OF HUMAN RIGHTS

CZU: 341.231.14:070.16:004 **https://doi.org/10.5281/zenodo.7894888**

Liuba VASILIU[1]

ABSTRACT. *The subject of this article comes to address the most topical and accepted war - information warfare. Formally, it does not affect the course of mankind, but in essence it violates human rights and freedoms.*

Keywords: *information warfare, mass culture, language of wood, fundamental rights and freedoms, law.*

REZUMAT. *Subiectul acestui articol vine să abordeze cel mai actual și acceptat război-războiul informațional. Formal, acesta nu afectează cursul omenirii, dar în esență încalcă drepturile și libertățile omului.*

Cuvinte-cheie: *război informațional, cultură de masă, limbaj de lemn, drepturi și libertăți fundamentale, lege.*

În opinia majorității, războiul informațional se referă la impunerea voinței social-politice și economice prin crearea unui sistem informațional impenetrabil, activ, ofensiv și în măsură să asigure dominanța informațională continuă, asigurarea validității informațiilor, folosirea propagandei și a dezinformării pentru a demoraliza sau manipula inamicul și publicul, subminarea calității informațiilor părții adverse și contracararea culegerii informațiilor de către aceasta .

Războiul informaţional, așa cum este definit, reprezintă crearea de realităţi alternative prin pervertirea adevărului pe baza datelor, faptelor şi argumentelor concrete şi răstălmăcirea lui prin utilizarea unei combinaţii de fapte, silogisme, sofisme, propagandă, interpretare forţată şi o multitudine de minciuni.

Iar apariţia şi extinderea noilor mijloace de comunicare a modificat fundamental cultura contemporană.

Ceea ce numim astăzi mass media reprezintă de fapt un sistem foarte diversificat de dispozitive tehnice prin care se desfăşoară comunicarea de masă, ce are alte caracteristici decât comunicarea interpersonală sau de grup. Acest tip de comunicare introduce o altă relaţie între emiţător şi receptor, o relaţie ce nu mai este una nemjlocită, ci este intermediată de mijloace tehnice.

[1] Liuba VASILIU, Doctorandă, Facultatea de Drept, Universitatea de Stat din Moldova, e-mail: vasiliu.liuba@yahoo.com

Vorbim despre un război informațional, pentru că astăzi fiecare opinie are o contraopinie și fiecare argument are un contraargument, deja despre nivelul la care se abordează este altceva.

Acest război reprezintă o încălcare tacită dat fiind faptul că toți cunoaștem despre această luptă, care ne afectează direct, și pe care o admitem și o primim ca pe o normalitate.

Oare primul lucru făcut de dimineață nu este să vedem ce s-a mai întâmplat în lume? Și în acest context avem o lume segregată în ”Noi ” și ”Ceilalți”. Și în sfârșit vorbim despre încălcare a drepturilor omului, deoarece acestea configurează și setează natura umană ca zoon polotikon, cum ar spune-o Aristotel.

Dacă în cadrul unui dialog ne-am expune pe marginea unor subiecte mai controversate, atunci am avea cel puțin un contraargument sau cel puțin un interlocutor aflat în opozitie. Argumentele prezentate nefiind bazate pe o logică proprie, ci fundamenate pe practica exterioară sau pe sursele furnizate la fel, din exterior. Și cum este caracteristic oamenilor, din sursele informaționale furnizate se va alege doar ce place si ce convine, astfel contra-argumentele fiind de un subiectivism real și instigator, ceea ce va duce la încălcarea dreptului la opinie, asta în cazul cel mai simplu și banal, sau la discriminare în sensul cel mai grav.

Aici apare paradoxul contemporan, în epoca digitală, unde sunt o sumedenie de surse care ne-ar permite sa analizăm logic și obiectiv ceea ce se furnizează ca drept informație, în calitate noastră de consumatori alegem ce este mai ieftin, mai mult și la reducere. Nicidecum nu punem accentul pe calitatea informației înghițite, acceptăm sa ni se încalce dreptul la o viață liniștită doar de dragul că trebuie sa fim cumva în rând cu lumea, fără a ne gândi ca ne poate costa stabilitatea și progresul. Acceptăm să ni se încalce dreptul la o realitate obiectivă.

Desigur, în cadrul unei dispute contează la cât de rece și calm rămâi, totul depinde de modul în care percepem și recepționăm realitatea furnizată, după felul cum privim păharul, pe jumate gol sau pe jumate plin. Însă ceea ce putem spune cu siguranță este că aceste realități alternative ne afectează starea psiho-emoțională, astfel afectându-ne în mod indirect calitatea vieții și în mod direct dreptul la viață.

Subliniem încălcarea dreptului la viață, pentru că acest drept nu presupune simplul act al nașterii și cel al morții propriu-zise, precum se indică expres în art. 2 al Convenției EDO, ci acesta implică calitatea acestei vieți,din momentul nașterii și până la moarte.

Respectiv dacă unele informații ating valorile și principiile care pot curma viața unei persoane, cu certitudine putem afirma că ni s-a încălcat dreptul la viață, drept consacrat și în art. 3 din Declarația Universală a Drepturilor Omului.

Cu siguranță ține de firea umană ceea ce acceptă și ce respinge, însă este practic imposibil să te menții cu mintea limpede atunci când te afli într-o avalanșă dintre DA sau BA, și într-un permanent război mediatic. Aici nu ne referim doar

la faptul că albul spune despre negru că e mai negru decât pare, dar la faptul că această tensiune care a devenit sistemică, duce la o reorganizare culturală în masă și la apariția unei culturi informaționale sau cultură mass-media.

Cultura informațională reprezintă un ansamblu de idei, valori, atitudini şi conduite prin care indivizii şi grupurile sociale îşi reprezintă şi îşi conştientizează raporturile lor faţă de structurile de putere.

Aşadar, ca o definiţie de pornire, cultura informațională reprezintă un ansamblu de reprezentări, idei, sentimente, judecăţi, atitudini şi comportamente care vizează sistemul, raporturile dintre informaţie şi individ. Cultura informațională se cristalizează şi prin mecanismul de socializare generală a individului şi de asimilare a normelor sociale. În cazul culturii informaționale, avem de a face cu procesul prin care indivizii şi grupurile sociale interiorizează idealuri, valori, norme şi atitudini furnizate de fluxul mediatic al societăţii, exteriorizându-le apoi în conduite şi acţiuni individuale sau de grup, dar care au relevanţă globală.

Postulatul teoretic al unităţii şi universalităţii raţiunii umane cu diversitatea reală şi istorică a culturilor şi a limbilor, dar şi a idealurilor şi a criteriilor diferite prin care sunt apreciate manifestările şi creaţiile umane. În momentul în care conştiinţa modernă a postulat ideea universalităţii raţiunii umane şi a unităţii genului uman, a apărut o problemă cardinală: problema raportului dintre unitate şi diversitate în lumea umană. Cercetările istorice au impus în spiritul epocii ideea că diferenţele dintre culturi sunt determinate de orientările lor axiologice diferite, de faptul că ele răspund unor nevoi determinate şi au idealuri diferite, că fiecare mare cultură sau fiecare epocă sunt caracterizate şi orientate de anumite valori specifice, dominante. În acest secol devin relevante diferenţele dintre realitate obiectivă și realitate subiectivă, apoi dintre dreptul la opinie și manipulare, dintre analiza logică și analiza formală, dintre metropolă şi periferie, dintre concepţiile politice , dintre culturile moderne şi cele tradiţionale, dintre modurile de viaţă şi formele de expresie culturală etc. Toate aceste diferenţe angajează, într-un fel sau altul, ideea de valoare. Pentru a explica aceste diferenţe şi contraste stilistice, de viziune şi de expresie, gândirea filosofică modernă a apelat la ideea de valoare, pe care a transformat-o într-un concept fundamental.

Acest concept a îndeplinit cel puţin două funcţii teoretice: o funcţie critică, aceea de a stabili în interiorul unei culturii date criterii ale performanţei, delimitând valorile de nonvalori, impunând o ierarhie a operelor într-un domeniu sau altul al creaţiei umane, în funcţie de calitatea specifică a operelor; o funcţie de indicator al identităţilor culturale globale, arătând care sunt idealurile și criteriile specifice ce operează în spaţiul diverselor epoci şi culturi ale umanităţii, ce reprezentări, credinţe şi atitudini definesc anumite societăţi, popoare şi culturi.

Impunerea noțiunii de valoare în cadrul războiului informational este absolut necesară și vitală, deoarece se schimbă modul de percepere a valorilor general valabile, precum Bine, Adevăr și Dreptate fiind pus la îndoială necesitatea și

imperativitatea acestora. Se crează un limbaj de lemn, despre existența căruia se vorbea în timpul regimurilor totalitare.

În aceeași ordine de idei, oare acest război, care pare inofensiv, și la care luăm parte, prin a afirma sau a infirma o anumită opinie sau poziție , crezând că astfel ne exercităm dreptul la libera exprimare, oare acest drept închipuit nu crează o societate mai închisă și mai cenzurată decât societățile totalitare prin definiție. În prezent omul numai are capacitatea de a gândi și de a percepe lumea în mod individual și autentic, fără a face referire la informațiile furnizate astfel pierzându-și calitatea de liberul arbitru despre care tot vorbeau marii filosofi, or scopul unei societăți deschise este de a forma un om capabil să gândească critic și nicidecum o clonă?! Anume în această configurație se înțelege că existența umană este unică și trebuie valorificată.

Toate aceste aspecte mai mult sau mai puțin sunt reglementate atât la nivel internațional prin identificarea standartelor de monitorizare mass-media în vederea identificării și combaterii dezordinii informaționale, cât și la nivel national prin reglementarea normativă. În acest context, avem adoptat Codul Serviciilor Media Audiovizuale al RM, care la art. (1) vine cu o definiție foarte necesară și actuală cu referire la *securitate informaţională*. Astfel, securitatea informațională presupune o stare de protecţie a resurselor informaţionale, a persoanei, a societăţii şi a statului, inclusiv prezenţa unui ansamblu de măsuri pentru asigurarea protecţiei persoanei, a societăţii şi a statului de eventuale tentative de dezinformare şi/sau de informare manipulatorie din interiorul și/sau exteriorul țării şi pentru neadmiterea agresiunii mediatice îndreptate împotriva Republicii Moldova. În aceeași ordine de idei avem și art. (2), care menționează că scopul legii este să asigure tuturor persoanelor dreptul de a primi informaţii corecte şi obiective şi să contribuie la formarea liberă a opiniilor precum și să garanteze dreptul la independenţă editorială şi libertatea de exprimare. La nivel de normă, această reglementare vine să apere statul de drept și să promoveze principiul umanismului, principiu conscarat atât în Declarația Universală a drepturilor omului cît și Constituția RM, doar că atât de încălcat de către masele nocive ale democrației și anarhiei informaționale.

Scopul războiului informațional este de a crea o realitate alternativă ce va modifica percepția unei societăți vizate, într-o combinaţie de operaţiuni psihologice , alături de dezinformare şi propagandă, utilizând convingeri fundamentale, sentimente şi imagini cu impact, cu scopul de a duce publicul ţintă spre o percepţie pre-definită, creându-se șablonul și modelul unei societăți perfecte.

De asemenea se vizează sădirea dubiului, utilizând teoriile conspiraţiei, dar deja utilizând un întreg eşafodaj de instrumente de război psihologic şi de creare a falsurilor şi utilizarea instrumentelor de derutare a populaţiei. Scopul este de a crea o masă de manevră şi persoane care absorb şi vehiculează teoriile conspiraţiei, prin identificarea duşmanului comun necesar pentru a menţine unită societatea vizată.

De regulă sunt abordate societățile sănătoase ca fiind principalii dușmani, astfel războiul informaţional își propune nu doar atingerea imediată a unor obiective prin conţinutul informaţiilor, ci, construirea unor stări de spirit şi abordări bazate pe frici şi reacţii comune, ca efect al contextului creat, care într-un final să zdruncine temelia drepturilor și libertăților fundamentale.

Drept concluzie menționăm, libertatea noastră se termină acolo unde începe libertatea lor, iar atâta timp cât informațiile din spațiul public nu afectează viața, libertatea și securitatea persoanei, această informație are dreptul la existență , în caz contrar aceasta trebuie cenzurată, și nicidecum nu ne referim la instaurarea unui regim informațional totalitar ci la crearea unui mecanism de garantare a drepturilor și libertăților fundamentale.

Referinte bibliografice:

1. ARISTOTEL. POLITICA. București: Paideia, 2001.
2. CONVENȚIA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI.
3. DECLARAȚIA UNIVERSALĂ A DREPTURILOR OMULUI, 1948
4. CONSTITUŢIA REPUBLICII MOLDOVA,1994
5. POPPER, K. SOCIETATEA DESCHISĂ ȘI DUȘMANII EI, București : Humanitas, 2017
6. ROUSSEAU, J. J. CONTRACTUL SOCIAL, București: Editura științifică, 1957.
7. GEORGIU Gr., CULTURĂ ŞI COMUNICARE, Bucureşti 2008 -2009
8. CODUL SERVICIILOR MEDIA AUDIOVIZUALE AL REPUBLICII MOLDOVA, 2018
9. CHIFU I. RĂZBOI INFORMAȚIONAL.TIPIZAREA MODELULUI AFRESIUNII, Editura Institutului de Ştiinţe Politice şi Relaţii Internaţionale Ion I.C. Brătianu al Academiei Române Bucureşti, 2016